

N:o 26.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 Jan. 1867, kl. 11 f. m.

*Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen om nedsättning
i räntan för Trysunda fiske; Gifven Stockholms Slott
den 22 Januari 1867.*

Genom nådigt Bref den 30 December 1856 medgaf Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med förut fattadt beslut af Rikets Ständer, att kronofisket vid Trysunda hamn med dertill hörande skär, holmar och fiskvatten, beläget i Nätra socken och Ångermanlands norra fögderi af Wester-Norrlands län,inge af Nätra och Själevads socknemän till skatte lösas, emot en skatteköpeskilling af 1,253 R:dr 16 sk. banko jemte 6 procent derå i afgift till Wadstena krigsmanshus samt förbindelse för socknemännen att framgent årligen utgöra den ränta, som, enligt grunderna i Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855, motsvarade 94 tunnor saltad strömming.

Sedan i följd häraf Kammar-kollegium, efter det berörda skatteköpsafgifter blifvit erlagda, den 28 April 1857 för socknemännen utfärdat skattebref å omförmälda fiske med dertill hörande lägenheter, samt socknemännen emellertid enligt kontrakt af den 4 i sistnämnda månad på 15 år, räknadt från den 1 påföljande Maj, till andra personer upplåtit fisket emot årligt arrende af 135 tunnor saltad hufvudhård strömming. — så hafva socknemännen uti en till Kongl. Maj:t ställd skrift, hvilken blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet uti skrifvelse den 20 September 1865 öfverlemnad, i underdånighet anhållit, att, som genom den jemlikt ofvanbemälda nådiga Kungörelse den 11 Maj 1855 verkställda förvandling af den för fisket bestämda räntan, 94 tunnor saltad strömming, i räntepersedeln hö, dervid, enligt vederbörande häradsskrifvares bifogade tjensteintyg, berörda strömmingsränta funnits motsvara 994 centner 20 skålp. hö, under den tid af åtta år, hvarunder utskylden dittills erlagts, i följd af den under tiden inträffade stegring i sistnämnda persedels markegångsvärde uppkommit en skilnad, de skattdragande till last, af icke mindre än 7,058 R:dr 67 öre samt äfven vid beräkning af det genom kontraktet betingade, den årliga strömmingsskatten öfverskjutande arrendebeloppet, hvilket vore det högsta som kunde erhållas, sökanderne måste

tillskyndas en betydlig förlust, som, i samma mån erfarenheten gifve stöd för antagandet, att skilnadsvärdet emellan strömming och hö kunde ytterligare stegras, skulle drabba en fåtalig med ringa tillgångar och inkomstkällor försedd allmoge med uppoffringar, slutligen öfverstigande deras förmåga att uthärda; Kongl. Maj:ts med särskildt fästadt afseende derå, att Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855 angående de uti ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, utkommit *efter* det socknemännen sökt att få ifrågavarande fiske skattelösa, måtte täckas till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig Proposition att antingen sökanderne måtte, emot skatteköpeskillingens återbekommande, få nämnda fiske till Kronan afträda eller ock den årliga räntan nedsättas ifrån 94 tunnor strömming till hälften deraf eller 47 tunnor, som, efter förvandling motsvarande 497 centner 10 skålp. hö, vore den högsta möjliga ränta, som sökanderne, med utsigt att undgå förlust, ansågo sig årligen kunna utgöra.

För egen del har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härvid yttrat, att det för Trysunda fiske öfverenskomna arrende vore det högsta, som derfor skäligen torde kunna förväntas; att med den ringa utveckling jordbruket i länet, i jemförelse med rikets mellersta och södra provinser, vunnit, antagligt vore, att värdet å hö skulle, i förhållande till priset å strömming, ännu under många år bibehålla den af sökanderne anmärkta skilnad, samt att sökanderne således genom den, i enlighet med den stadgade ränteförenklingen, beviljade skattelösningsrätten, uppenbarligen redan lidit och otvifvelaktigt framgent komme att vidkännas en betydlig förlust, i hvilket afseende alltså billigheten torde kräva en skälig nedsättning i räntebeloppet; men att likväl, — med hänsigt till det vådliga i prejudikatet att bifalla en dylik ränteförminskning utan iakttagande af de i lag derfor gifna föreskrifter, särdeles i Wester-Norrlands län, der nyhemmannen i allmänhet blifvit jemförelsevis med de äldre hemmanen åsatta ett alltför drygt skattetal, samt då kommuner i förevarande hänseende ej torde ega bättre rätt än den enskilde, — Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke vågade tillstyrka den underdåniga ansökningen anorlunda, än att socknemännen, i händelse af befogenhet, måtte till vinnaden af det med ansökningen åsyftade ändamål hänvisas att i vederbörlig ordning söka och erhålla förmedling.

Uti häröfver på nådig befallning den 5 Februari 1866 afgifvet utlåtande har Kammarkollegium — jemte vitsordande af det utaf sökanderne åberopade förhållandet, att priset å hö i Wester-Norrlands län, sedan sökanderne genom Kollegii skattebref den 28 April 1857 förvärfvat sig eganderätten till ifrågavarande fiske, betydligt stigit, i sådant afseende upplyst att det tioåriga medelmarkegångspriset å en centner hårdvallshö utgjort:

år 1857.....	2 R:dr	20 öre.
» 1858.....	2 »	20 »
» 1859.....	2 »	35 »

år 1860.....	2 R:dr 60 öre,
» 1861.....	2 » 75 »
» 1862.....	2 » 95 »
» 1863.....	3 » 2 »
» 1864.....	3 » 11 »
och » 1865.....	3 » 3 »
under det deremot medelpriset å en tunna strömming varit:	
år 1857.....	18 R:dr 24 öre.
» 1858.....	18 » 81 »
» 1859.....	18 » 10 »
» 1860.....	17 » 77 »
» 1861.....	18 » 66 »
» 1862.....	19 » 77 »
» 1863.....	19 » 6 »
» 1864.....	18 » 48 »
och » 1865.....	18 » 19 »

Med beräkning af nämnda pris å hö hade således den omsatta räntan för de åtta åren 1857—1864, på sätt vederbörande häradskrifvares af sökänderne bifogade intyg innehöle, uppgått tillsammans till..... R:dr R:mt 21,057: 15, under det den gamla räntan, derest den utgått efter priset å strömming, allenast skulle utgjort..... » » 15,995: 66,
eller R:dr R:mt 7,061: 49

mindre än socknemännen nu måst utgöra.

Härvid har Kollegium funnit det visserligen kunna anmärkas, att socknemännen utarrenderat fisket emot en årlig afgift af 135 tunnor strömming och att vid jernförande af förenämnda, utaf socknemännen till Kronan utgjorda ränta för omförmälda tid..... 21,057 R:dr 15 öre, och det tioåriga medelmarkegångspriset å 135 tunnor strömming för samma tid..... 20,090 » 15 »

förhållandet något jemkades, så att socknemännens förlust efter denna beräkning skulle minskas till..... 967 R:dr —
men då dels värdet af sistnämnda parti strömming, som enligt arrendekontraktet borde in natura levereras, således icke kunde beräknas efter medelmarkegångspriset, utan enligt gällande pris, hvilket efter sökandernes uppgift skulle vara betydligt lägre än medelmarkegångspriset, dels ock räntan å skatteköpeskillingen och Wadstena krigsmanshusafgiften, tillsammans uppgående till 1,992 R:dr 80 öre, vid bestämmandet af socknemännens utgifter för fisket måste tagas i beräkning, syntes det Kollegium vara otvifvelaktigt, att socknemännen, äfven om det särskilda arrende-

rendebe'lopp för fisket, de sig af andra betingat, afdroges från den ränta de till Kronan utgjorde, på ifrågavarande fiske lidit och ännu ledo förlust genom ränteomsättningen, hvarom äfven den år för år ökade skuldsättning, som fiskehamnen, enligt vederbörande kronofogdes och häradskrifvares intyg sig åsamkat, bure vittne.

Då det nu icke vore öfverensstämmande med syftet af den genom nådiga Kungörelsen den 11 Maj 1855 förordnade ränteomsättning, att någon förhöjning till men för de skattdragande derigenom skulle förorsakas, men, efter hvad som blifvit anfördt, en icke obetydlig stegring i Trysunda fiskes ränta inträffat i följd af det under sednaste åren höjda priset å räntepersedeln hö, har Kollegium, som icke funnit anledning att tillstyrka bifall till socknemännens hemställan om fiskets afträdande till Kronan, ansett skäligt, att en nedsättning finge ega rum i nämnda fiskes ränta.

Dervid funne Kollegium dock det vara förenadt med svårighet att tillförlitligt bestämma till hvad belopp denna nedsättning borde sträckas. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hade väl föreslagit, att socknemännen, till vinnande af det med ansökningen åsyftade ändamål, skulle hänvisas att i vederbörlig ordning söka och erhålla förmedling. Men då några allmänna föreskrifter rörande förmedling af räntor för fisken icke funnos stadgade, ansåg sig Kollegium icke kunna understödja detta förslag. Sökanderne sjelfva hade begärt nedsättning af räntan till hälften af hvad den nu utgjorde, men då de icke uppgifvit någon beräkning hvarpå en dylik räntenedsättning skulle sig grunda, funne Kollegium icke heller sökandernes begäran i denna utsträckning kunna villfaras.

Då emellertid det anmärkta missförhållandet i nuvarande räntans belopp onekligen härledde sig ifrån den i sednaste tiden inträffade stegring i priset å hö, helst icke någon anmärkning blifvit gjord emot beloppet af den ursprungligen i persedeln strömming bestämda ränta, vore Kollegium för sin del af den åsigt att en förnyad omsättning af räntan efter de priser, som enligt markegångstaxan varit gällande under de sednare åren, då den öfverklagade stegringen egt rum, skulle bereda en både rättvis och billig jemkning i räntebeloppet. Derest nemligen den ursprungliga räntan af ifrågavarande fiske, 94 tunnor eller 451 kubikfot 2 kannor strömming, — i stället för att förvandlas till ny ränta efter det 20-åriga medelmarkegångspriset åren 1834—1853, enligt hvilket priset å 1 centner hårdvallshö i Wester-Norrlands län utgjorde 1 R:dr 50 öre, — omsattes efter det 10-åriga medelmarkegångspriset åren 1856—1865, utgörande 3 R:dr 79 öre för 1 kubikfot strömming och 3 R:dr 3 öre R:mt för 1 centner hö, skulle räntan uppgå till 564 centner 37 skålpund hårdvallshö; och har Kollegium, enär genom en på sådana grunder verkställd ränteomsättning ett tillbörligt afseende blefve fäst på nuvarande förhållanden, i underdånighet hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes

hos Rikets Ständer göra nådig framställning, det räntan till Kronan för Trysunda fiske måtte till sistnämnda belopp nedsättas.

Sedan Kammarkollegium i underdånighet inkommit med nyssberörda utlåtande, hafva Rikets Ständer i skrifvelse den 7 Mars 1866, med anledning af hos dem angående ifrågavarande fiske gjord framställning med enahanda syftning, som Nätra och Själevads socknemäns ofvanberörda underdåniga ansökning, hos Kongl. Maj:t anhållit, att, då de anförda förhållandena syntes förtjena uppmärksamhet och be- hjertande, men frågan om och i hvad mån räntan af fisket borde nedsättas eller fisket till Kronan afsträdas, icke lämpligen kunde afgöras förr än behörig utredning af ämnet egt rum, Kongl. Maj:t täcktes låta föranstalta om undersökning af för- hållandet med nämnda fiske samt, derest omständigheterna skulle dertill föranleda, till Riksdagen i ämnet alläta nådig Proposition.

Kongl. Maj:t, som anser någon vidare utredning af ärendet, än den som i följd af socknemännens förberörda underdåniga ansökning hos Kammarkollegium — på sätt ofvan förmäles — redan egt rum, icke vara erforderlig, vill härmed på grund af hvad vid denna utredning förekommit, enligt bemälda Kollegii underdå- niga hemställan, i nåder föreslå, det Riksdagen må för sin del bifalla, att räntan till Kronan för Trysunda fiske må från och med nästkommande år 1868 ned- sättas till ett mot 94 tunnor strömming efter medelpriset för åren 1856—1865 svarande belopp af 564 centner 37 skålpund hårdvallshö.

Handlingarne i detta mål skola tillställas det Utskott, till hvilket frågan var- der af Riksdagen öfverlemnad; Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

CARL.

C. G. Lagercrantz.

Utdrag af Protokollat öfver Finans-Ärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den
22 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*
samt Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Chefen för Finans-departementet, Statsrådet *Lagercrantz* uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, förut fattade beslut, uppsatt förslag till nådig Proposition till Riksdagen om nedsättning i räntan för Trysunda fiske.

Uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande fann Kongl. Maj:t godt i nåder gilla berörda förslag samt befallde, att nådig Proposition i enlighet dermed, på sätt bilagan till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen allåtas.

Ex protocollo

C. F. Smerling.